

פרשת "ויקרא"

כינוור דוד

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

מס' 42

פרשת אחרי מות - עפ"י הפשט לקח טוב

"אחרי מות שני בני אהרן"

"משלו משל לחולה שנכנס אצלו רופא. אמר לו: אל תאכל צנון ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו: אל תאכל צנון ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני. זה זרזו יותר מן הראשון, לכן נאמר 'אחרי מות שני בני אהרן' (רש"י).
[הרא"ם גורס ברש"י שהרופא השני אמר לו רק: אל תאכל צנון ואל תשכב בטחב שלא תמות והשלישי הוסיף ואמר לו: כדרך שמת פלוני].

מוסר גדול יש ללמוד מכאן, מבאר הגר"י ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר": אפילו לאהרן הכהן הגדול, משיח ה', לא די במה שאומרים לו שלא יבוא בכל עת אל הקודש, ושאם יבוא ימות- אלא שצריכים להוסיף ולהזהירו שלא ימות כבניו. תוספת זו נועדה להגדיל רישומם של דברים, שכן דבר שאדם רואה בעיניו, עושה עליו רושם יותר מאשר שמיעתם גרידא. שלמה המלך אומר בקהלת (פרק ט'): "כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכציפורים האוחזות בפח".

כל אחד יודע שיום המוות הוא סוף כל האדם. בכל זאת אין די בידיעה גרידא, כדי לעורר את האדם מתרדמתו, משתמש החכם מכל האדם בהמחשות ובציורים המבליטים יותר מציאות זאת, ומשווה את מצבו של האדם לדגים הנאחזים במצודה ולציפורים הלכודות בפח.

במציאות אנו רואים שאע"פ שמצב בני האדם הוא "כדגים שנאחזים במצודה", בכל זאת הולך כל אחד לדרכו, תוך התעלמות מאחריתו. בעניין זה כבר כתב רבנו יונה בספר "שערי תשובה": ומן הדברים שאדם חייב לזכור בעבורם יום המוות כדי שלא יתבטל ואל תרפינה ידיו מעבודת ה' יתברך. ותדד שנתו מעליו לעמול בתורה ולהתבונן ביראת ה' ולתקן מידות נפשו, ולהשיב מעלות היראה והאהבה ולחשוב מחשבות איך יגדיל ויאדיר מצוות להיות לנפשו סגולה ואוצר, כענין שנאמר: "חכם לב יקח מצוות", כי ידע ויזכור שהימים קצרים ובעל הבית דוחק(שער שני כ"ב). ולעיל אומר רבינו יונה: "ויש על האדם לחדש לו בכל יום מצוות, אולי הגיע תור מותו ולא יחסר המצוות ההן".

כוונתם של דברים: עניין יראת שמים אינם נקנים לאדם ולא נכנסים בלבו בראיה בעלמא או ע"י ידיעה גרידא. נדרשת להם עבודה רבה. מצינו בגמ' שלר' פרידא היה תלמיד שהיו צריכים ללמוד אתו 400 פעמים עד שידע את הדבר הנלמד. והוא הדין- הוסיף המשגיח דישיבת לומז'ה הגר"מ רוזנשטיין זצ"ל- בעניין יראת שמים. כל אחד דומה לתלמיד של ר' פרידא וצריך לשנן לעצמו עניינים אלו מאות פעמים עד שהדבר יגיע אל לבו, כי בעוד שאת הדברים הנקלטים בשכל לומדים בעלי כשרון בקלות, הרי שלגבי הבנת הלב דומים הכל לאותו תלמיד וזקוקים ללמוד 400 פעמים כדי להכניע את לבם. אינה דומה הבנת השכל לתחושת הלב.

הסבא מקלם זצ"ל אמר, שאפילו אם האדם יודע בשכלו את כל התורה, עדיין רחוק הוא מאוד ממעשה. דומה הדבר, מוסיף הסבא, לשני בני אדם, שהאחד יודע היטב מה על חברו לעשות, וזה שצריך לעשות אינו יודע כלל מה לעשות. ברור ומובן, שמה שראובן יודע לא יעזור מאומה לשמעון. וזוהי כל עבודת האדם- לטהר את לבו ואת נפשו, שלא יהא שום הפסק בין שכלו לבין לבו. ולכן הזהירה התורה על אכילת שקצים ואמרו חז"ל: "ונטמתם- אל תקרי ונטמתם אלא ונטמתם". כי כל הדברים האלה מטמטמים את לבו של אדם לבל יכנסו דברי תורה בלבו.

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

למני השבת:

רמז - בעל הטורים

- א. אחרי מות שני- ר"ת אמש (341) בגמ' פרה אדומה (341).
- ב. בזאת- עולה בגמ' ת"י (410)- רמז לבית ראשון שעמד ת"י שנים.
- ג. ולבשם- אותיות בלו שם- שטעונין גניזה.
- ד. וכפר (306)- בגמ' זה בוידי דברים (306) שמתודה על פרו.
- ה. וגורל- ב'. הכא ואידך "וגורל לבוזזינן והיינו המן" שנא' בו ויבז בעיניו והפיל גורלות על ישראל ואמר הקב"ה: "איננו שווה לך כבר הפלתי גורלות ונפל חבלי בישראל מכל ע' אומות", וז"ש גורל א' לה' וגורל א' לעזאזל, שמכפר עוונותם של ישראל. דכתיב: "ונשא עוונותם" עוונות תם הוא מכפר.
- ו. עזאזל- ג' פעמים כתיב. כנגד נושא עון ופשע וחטאה, שבזכות ג' אבות.
- ז. ומלא חפניו- ב' דין ואידך ומלא החבל להחיות גבי יואב, שבזכות עבודת יום הכיפורים היו נוצחים במלחמה.
- ח. סמים דקה (259)- בגמ' דקה מדקה (עם הכולל 259).
- ט. ולפני הכפורת יזה ז' פעמים- למה מזה אחת למעלה וז' למטה כי די לתחתונים שיהיו א' מז' בעליונים, שאהיה א' מז' מהמלאכים שמזכירים השם אחר ג' תיבות. ט"ז הזאות על הכפורת כנגד ט"ז בריתות שנכרתו בסיני. ט"ז על הפרוכת כנגד ט"ז שבאוהל מועד. ט"ז על מזבח הזהב עם שיורי הדם שעל המזבח החיצון כנגד ט"ז שבערבות מואב, והיינו דכתיב דם הברית.
- וה' טבילות כנגד ה' עבודות שמשנה מחוץ לפניו ומפנים לחוץ, וכנגד ה' תפילות והן כנגד ה' פעמים מלך הכבוד שבמזמור לה' הארץ ומלואה ובאות לכפר על הנפש שיש לה ה' שמות. ו-י' קידושין כנגד י' פעמים שמזכיר השם בו ביום. ובפרשה י"פ השם עד תטהרו. וכ"ד כפרות כתובין בעניין יוה"כ בואתה תצווה ובהר סיני וכאן ובאמור אל הכהנים ובפנחס לכפר על כ"ד עבירות שביחזקאל בפרשת הודע את ירושלים וכ"ד עריות הכתובים בזה הסדר.

רמז - ספירת העומר

מידת השבוע: גבורה (שבוע שני)

צדיק המרכבה למידה: יצחק אבינו. איבר המרכבה למידה: יד שמאל.

הגדרת המידה: דין- התגברות. קום ועשה ושב ואל תעשה דברים הדורשים כח (כנגד יצה"ר) וזה יעשה ע"י יראת שמים. כלומר פחד מהקב"ה.

עבודה עיקרית: מידת הקנאה והשנאה

יום בחודש	יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כג'	ח'	חסד	בענוה	יתגבר על הקשיים מתוך שמחה, ויתגבר לעזור לאחרים ברוחניות ובגשמיות
כד'	ט'	גבורה	בשמחה	יראת שמים- ע"י לימוד ספרי מוסר והתבוננות בחכמים, ולא יתרשל במצוות
כה'	י'	תפארת	בשימוש חכמים	ידקדק שהתנהגותו תהיה בדרך ארץ, ויתחזק בלימוד תורה ובעזרה ללומדים
כו'	יא'	נצח	בדקדוק חברים	ישתדל לנצח צד הרע שבו ובפרט הכעס, וילך ברגליו ללמוד תורה שבכתב
כז'	יב'	הוד	בפלפול התלמידים	יודה לה' כשזוכה להתגבר על יצרו הרע, וילך ברגליו ללמוד תורה שבעל פה
כח'	יג'	יסוד	בישוב	יתגבר נגד יצרו הרע בענייני צניעות וקדושה, ובפרט קדושת אות ברית קודש
כט'	יד'	מלכות	במקרא	יתגבר ויתרכז בתפילה לצורך השכינה, ובכל צרכי אישתו. יכוון לתקן השכינה

הדגשות מיוחדות: התגברות לעזור, התגברות ללמוד, התגברות כנגד הייצר, התחזקות בעניין השמיעה. (וספרתם לכם)

אחרי מות שני בני אהרן. ר' שמעון פתח (קהלת ט): הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע. לצדיק זה נח, שנאמר בו (בראשית ו): "איש צדיק". אמר ר' יוחנן בשם רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי: נח כשיצא מן התיבה הכישו הארי ושברו ולא היה כשר להקריב והקריב שם בנו תחתיו. ולרשע זה פרעה נכה- כיון שביקש לישב על הכסא של שלמה לא היה יודע מנהגיו הכישו ארי ושברו. זה מת צולע וזה מת צולע, היינו דכתי' מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא. לטוב זה משה, שנא' (שמות א): "ותרא אותו כי טוב הוא".

ר' מאיר אומר שנולד מהול. ולטהור זה אהרן שהיה עוסק בטהרתן של ישראל, שנאמר (מלאכי ב): "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון". ולטמא אלו מרגלים אלו אמרו שבחה של ארץ ישראל ואלו אמרו גנאי אלו לא נכנסו ואלו לא נכנסו היינו דכתי' לטוב ולטהור ולטמא. לזובח זה יאשיהו שנאמר (ד"ה ב לה): "וירם יאשיהו לבני העם צאן כבשים ובני עזים" ולאשר איננו זובח זה אחאב, שביטל קרבנות הה"ד (שם יח): "ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב זבח לו" זבח ולא קרבנות. זה מת בחצים וזה מת בחצים היינו דכתי': "לזובח ולאשר איננו זובח כחוטא". כטוב זה דוד שנאמר (שמואל א ז): "וישלח ויביאהו והוא טוב רואי". א"ר יצחק: טוב ראי בהלכה כל הרואהו מזכר לתלמודו. כחוטא זה נבוכדנצר, שנאמר (דניאל ג): "וחטאיך בצדקה פרוק". זה בנה בה"מ ומלך ארבעים שנה וזה החריב בה"מ ומלך מ' שנה הוי מקרה אחד וגו' כנשבע זה צדקיהו, שנאמר (ד"ה ב לז): "וגם במלך נבוכדנצר מרד" כאשר שבעה ירא זה שמשון שנא' (שופטים טו): "ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעון בי" זה מת בנקור עינים (מלכים ב כה): "ואת עיני צדקיהו עור" וזה מת בנקור עינים (שופטים טז): "ויאחזו אותו פלשתים וינקרו את עיניו" הה"ד מקרה אחד לנשבע וגו' ד"א מקרה אחד אלו בני אהרן דכתיב בהו (מלאכי ב): "בשלום ובמישור" לרשע זה עדת קרח דכתיב בהו (במדבר טז): "סורו נא וגו'" אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין :

ד"א "אחרי מות" ר' לוי פתח (תהלים עה): "אמרתי להוללים אל תהולו". להוללים למערבביא אלו שלבם מלא עליהם חלחליות רעות ר' לוי הוה צוח להון אלליא שמביאין אללי לעולם, ולרשעים אל תרימו קרן. אמר להם הקב"ה לרשעים: הצדיקים לא שמחו בעולמי ואתם מבקשין לשמוח? ריש לקיש בשם ר' שמעון בן מנסיא אמר תפוח עקיבו של אדם הראשון היה מכה גלגל חמה קלסתר פניו על אחת כמה וכמה, ואל תתמה בנוהג שבעולם אדם עושה דיסקרי אחד לו ואחד לביתו של מי עושה נאה לא את שלו? כך אדם הראשון נברא לתשמיש של הקדוש ברוך הוא וגלגל חמה לתשמישן של בריות. א"ר לוי בשם ר' חמא בר חנינא: י"ג חופות קשר לו הקב"ה בגן עדן שנא' (חזקאל כח): "בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך אודם פטדה ויהלום תרשיש שוהם וישפה ספיר נופך וברקת וזהב מלאכת תפיך ונקביך בך ביום הבראך כוננו"

ר' שמעון ב"ל אמר: חד עשר ורבנן אמרי: עשר. ולא פליגי מאן דעבד להן תלת עשר עביד כל אבן יקרה מסוכתך תלת מאן דעבד להון חד סר עבד להו חדא. מאן דעבד להון עשרה לא עבד חד מנהון ואחר כל השבח הזה (בראשית ג): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב". אברהם לא שמח בעולמי ואתם מבקשים לשמוח נולד לו בן למאה שנה ובסוף א"ל הקדוש ברוך הוא: "קח נא את בנך" והלך אברהם מהלך ג' ימים. לאחר ג' ימים ראה ענן קשור על גב ההר. א"ל: בני רואה אתה מה שאני רואה? אמר ליה: הן. מה אתה רואה? אמר ליה ענן קשור על גב ההר אני רואה. אמר לישמעאל ולאליעזר רואים אתם כלום? אמרו ליה לאו. א"ל הואיל ואינכם רואים כלום וחמור זה אינו רואה שבו לכם פה עם החמור עם הדומים לחמור. נטל את יצחק בנו והעלהו הרים והורידו גבעות העלהו על אחד מן ההרים ובנה מזבח וסדר עצים וערך מערכה ונטל את הסכין לשוחטו ואלולי שקראו מלאך מן השמים כבר היה נשחט, תדע שכן שחזר יצחק אצל אמו ואמרה לו: אן היית ברי? א"ל נטלני אבי והעלני הרים והורידני גבעות וכו' אמרה ווי על ברי דריות אלולי המלאך כבר היית שחוט? א"ל אין. באותה שעה צווחה ששה קולות כנגד ששה תקיעות. אמרו לא הספיקה את הדבר עד שמתה הה"ד (בראשית כג): "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" ומהיכן בא? ר' יהודה ב"ר סימן אמר: מהר המוריה בא והיה אברהם מהרהר בלבו ואומר שמא ח"ו נמצא בו פסול ולא נתקבל קרבנו. יצתה בת קול ואמרת לו (קהלת ט): "לך אכול בשמחה לחמך" ישראל לא שמחו בעולמי שמח ישראל בעושיו אינו אומר אלא ישמח עתידין הן לשמוח במעשיו של הקב"ה לע"ל כביכול הקדוש ברוך הוא לא שמח בעולמו שמח ה' במעשיו אינו אומר אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהם של צדיקים לע"ל אלישבע בת עמינדב לא שמחה בעולם שראתה ה' כתרים ביום אחד. יבמה מלך. אחיה נשיא. בעלה כהן גדול. שני בניה ב' סגני כהונה. פנחס בן בנה משוח מלחמה. כיון שנכנסו בניה להקריב ונשרפו נהפכה שמחתה לאבל הה"ד אחרי מות שני בני אהרן :

ר' אבא בר כהנא פתח (שם ב): לשחוק אמרתי מהולל אם הדין דחוכא מעורב מה חדותא מהניא. מעשה באחד מגדולי כבול שהיה משיא את בנו וברביעי שלו זימן אצלו אורחים משאכלו ושתו והטיבו את לבם אמר לבנו: "עלה והביא לנו חבית אחד מן העליה". כיון שעלה הכישו נחש ומת. המתין לו לירד ולא ירד. אמר: אני עולה ורואה מה טיבו של בני, עלה ומצאו שהכישו נחש ומת ומוטל בין החביות. המתין עד שגמרו סעודתן. אמר להם: רבותי לא לברך את בני ברכת חתנים באתם אלא ברכו עליו ברכת אבלים לא להכניס את בני לחופה באתם באו והכניסוהו לקברו. הפטיר עליו ר' זכאי דמן כבול לשחוק אמרתי מהולל :

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו':

והנה משה, משתי בחי' אלו דבוקות יחד, שהם, פנים דאימא שהם קס"א, ואחוריים דאבא המליאים שהם קפ"ד. ושניהם בגימטריא משה. כי נודע שהאחוריים היותר חיצונים דיסוד דאבא, שהם קפ"ד, הם הדבוקים עם הפנים דיסוד דאימא, ומשניהם שורש נשמת מרע"ה. ובבחי' אחוריים של אבא שהם קפ"ד, נאמר לו, (שמות ל"ג כ"ב) וראית את אחורי, כי שם שרשו, ולא בבחי' הפנים דיסוד דאבא. ובבחי' הפנים של יסוד דאימא, אמרו בס"ה שמשה זכה לבינה, לפי שלא זכה אל הפנים דיסוד דאבא. ואמנם אין זה אלא בבחינתם למטה, בהיותם מתלבשים תוך ז"א, ולא בבחינתם למעלה במקומם עצמם. ולכן נקרא משה איש האלהים, בעלה דמטרוניתא, כי הנה הוא בבחי' אחורי היסוד של אבא, ופני היסוד של אימא, בהיותם למטה בסוד הדעת דז"א, הנקרא בעלה דמטרוניתא:

אמנם אהרן, הוא מבחי' שתי אחוריים הפשוטים והמלאים דיסוד דאבא, והם ע"ב קפ"ד, שהם בגימטריא אהרן. וגם זה בבחינתם למטה, ברישא דזעיר כנזכר, וזהו טעם, היות אהרן כהן, איש החסד, לפי שכל בחינתו מיסוד דאבא בלבד. אבל משה, יש לו ב' שרשים, אחד באבא, ואחד באימא. גם לטעם זה אמרו בס"ה, כי אהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא. והענין הוא במה שהודעתך, בפסוק (משלי ג' ט"ו) ה' בחכמה יסד ארץ, כי כל תיקון הנקבה הוא ע"י אבא, והוא ענין אהרן, כי הוא יסוד דאבא כנזכר, והוא מכונן אותה, ולכן נקרא שושבינא דמטרוניתא. ואמנם אם נעריך ערך משה ואהרן, איזה מהם יוחר עליון, יש בחי' שמשה גדול מאהרן, לפי שמשה יש בו בחי' פנים דאימא. משא"כ באהרן, שכלו בחי' אחוריים. ובבחי' אחרת, אהרן גדול ממשה, לפי שיש לו אחוריים הפשוטים דע"ב דיסוד דאבא, שהם גדולים מאחוריים המליאים דקפ"ד שלקח משה:

ואמנם יש עוד בחי' שלישית מכרעת האמת, והיא, כי אין או"א כזו"ן, כי ז"א אחוריים שלו מעולים מן הפנים של נוקביה. אבל או"א, כחדא נפקי וכחדא שריין, ושניהם שוים, ואין ביניהם רק הפרש יתרון מעט, כמו שביארנו על מ"ש באדרת האזינו ועכ"ד אבא טמיר וגניז יתיר וע"ש. ונמצא, כי כיון שמשה יש לו פנים דאימא, הוא יותר מעולה מן אהרן כפי האמת:

ובזה נתבאר היטב, ענין פסוק (שמות ו' כ"ו) הוא אהרן ומשה, הוא משה ואהרן. כי לפעמים מקדים אהרן למשה, כפי הבחי' הראשונה. ופעמים מקדים משה לאהרן, כפי הבחי' השנית. וזו היא העיקר כנזכר. והנה נתבאר, איך משה ואהרן הם אחים, כי הם נשרשים ביסוד דאבא:

והנה אלעזר ואיתמר, שניהם מנו"ה דאבא, שנתלבשו בנו"ה דאימא, תוך שני קוים דזעיר, ימין ושמאל, שהם חו"ב שבו. ואלעזר מן הנצח, ואיתמר מן הוד. ונדב ואביהוא, שניהם מנו"ה דאימא, אשר תוך שני קוי דז"א כנזכר. ונדב מן הנצח, ואביהוא מן הוד:

והנה אם נעריך עתה ערך כלם, נמצא, כי בבחי' אחת הם מעולים נדב ואביהוא מן משה ואהרן ואלעזר ואיתמר, לפי שכיון שנה"י דאבא מתלבשים תוך נה"י דאימא, אורותיהם מכוסים בתוכם, ואעפ"י שבבחי' עצמם הם גדולים נה"י דאבא מנה"י דאימא, אמנם ההארות היוצאות מתוך נה"י דאבא, והנשמות הנמשכים משם, הם הארות מועטות ההארה מן היוצאות מנה"י דאימא המגולים, ומקבלים הארותיהם בגלוי גמור. ובפרט, כי אף גם ההארות ההם הנמשכות מנה"י דאבא, אינם יוצאות לחוץ, אלא עד שיעברו דרך נה"י דאימא, המלבישים אותם. כמבואר אצלינו איך יש עירוב לנשמות היוצאות מנה"י דאבא, עם נשמות היוצאות מנה"י דאימא. ונמצא, כי נדב ואביהוא, גדולים מאלעזר ואיתמר, לסיבה הנז' ולא די זה, אלא אף גם גדולים הם בבחי' זה על משה ואהרן, לפי שגם היסוד דאבא משובש תוך יסוד דאימא כנזכר. ואעפ"י שמן החזה ולמטה מתגלה היסוד דאבא לגמרי כנודע, עכ"ז, גם שם יש אורות החו"ג דיסוד דאימא, המתגלים למטה מן החזה, מקיפים וסובבים על היסוד דאבא:

וז"ס מ"ש בזוהר בפרשת אחרי מות על פסוק הבכור נדב ואביהוא, דפסיק טעמא בתר הבכור נדב, לרמוז, כי הבכור והגדול במעלה, הוא נדב, דשקיל ככלהו תלתא. ואביהוא שקיל כתרואיהו, אלעזר, ואיתמר. ובתר כן, אלעזר ואיתמר. והטעם הוא, כי נדב הוא מן הנצח, ולכן גדול מאביהוא, שהוא מן ההוד. ושניהם, מנצח הוד דאימא. ולכן גדולים על אלעזר ואיתמר, שהם נצח הוד דאבא:

גם בחי' מעלתם על משה ואהרן, נרמז בדברי רז"ל בפסוק בקרובי אקדש, שאמר משה לאהרן, עתה ידעתי שנדב ואביהוא גדול ממני וממך, ואז וידום אהרן, בשומעו יתר מעלתם. ואמנם יש לארבעתם יתרון עליהם, שהם מאורות דאבא, ואלו מאורות דאימא. ובפרט משה ואהרן, שהם מן היסוד דאבא, שלפעמים מתגלה, והוא בהתפשטותו למטה מן החזה כנז' ובפרט משה, שיש לו בחי' פנים דיסוד דאימא כנז'ל:

והנה מטעם זה ג"כ יתבאר, כי אעפ"י שהנצח הוא קו ימין, אשר ממנו אלעזר, לא מפני זה יהיה גדול ממשה ואהרן, שהם מן היסוד, שהוא קו אמצעי, כנודע שהדעת הוא למטה מן החכמה. והטעם הוא, כי נצח והוד דאבא, אין להם גילוי כלל, ותמיד אורותיהם סתומים תוך נו"ה דאימא. אבל היסוד דאבא, הנה אינו בכסוי אלא עד החזה לבד, ומשם ואילך מתגלה לגמרי: